

COÖPERATIEF LEREN

Op onze school werken we al nu alweer enkele jaren met Coöperatief Leren volgens Kagan & Kagan. Het is ons antwoord op de vraag vorm en inhoud te geven aan het NIEUWE LEREN. We doen dit in alle groepen en proberen dat steeds verder uit te bouwen. Naast kennis en schoolse vaardigheden wordt er volop gewerkt aan communicatieve en sociale vaardigheden. De huidige maatschappij doet een steeds groter beroep op samenwerking, op omgaan met elkaar. Coöperatief Leren is een aanvulling op de praktijk van alledag. Het vraagt niet een totaal nieuwe werkwijze van de leerkracht, maar heeft een belangrijke plaats naast individuele en klassikale werkvormen.

Voordelen van Coöperatief Leren:

- Meer kinderen zijn tegelijkertijd in teams actief
- Kinderen leren meer door onderlinge coaching (twee weten meer dan één, laat staan vier!))
- De ontwikkeling van sociale vaardigheden verloopt heel natuurlijk, veelvuldig binnen de normale leermomenten
- De relaties tussen de leerlingen verbeteren en daarmee ook de goede sfeer in de groep
- De werkvormen motiveren de kinderen om met veel plezier en inzet aan de slag te gaan
- Het is een effectieve vorm van klassenmanagement voor alle groepen

Er kan pas over Coöperatief Leren gesproken worden als er gewerkt wordt volgens een aantal basisprincipes kortweg GIPS genoemd.

GIPS staat voor:

G	Gelijkwaardige Deelname: voor de kinderen is duidelijk wanneer en op welke wijze zij een bijdrage moeten leveren
I	Individuele Aansprakelijkheid: alle kinderen moeten een openlijk individuele prestatie leveren binnen de samenwerking
P	Positieve Wederzijdse Afhankelijkheid: kinderen hebben elkaar nodig om tot een goed resultaat te komen
S	Simultane Interactie: alle kinderen zijn zoveel mogelijk gelijktijdig actief.

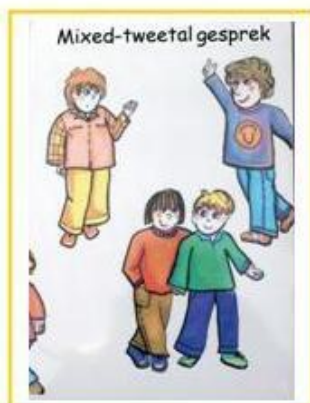
Deze basisprincipes komen in alle didactische structuren aan de orde. Alle kinderen maken kennis met zeven basisstructuren. Deze worden op bijzondere wijze in beeld gebracht. Met behulp van speciaal ontworpen posters (zie onder) biedt de leerkracht de gekozen structuur aan. Naast de basisstructuren worden steeds meer andere structuren aangeleerd. In de rubriek Coöperatief Leren bij de verschillende groepen zullen we van tijd tot tijd een doorkijkje geven in de vorm van foto's en/of verhalen. We zijn blijvend in ontwikkeling!

Zeven basisstructuren:

BinnenBuitenkring:

De leerlingen staan tegenover elkaar in een kring en stellen elkaar vragen of gaan in gesprek met elkaar.

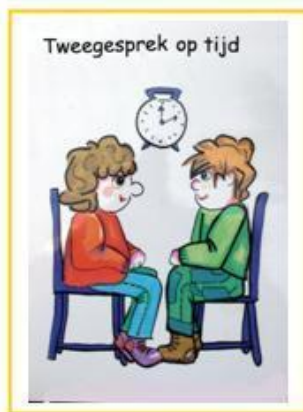
Mix Tweetal Gesprek:

De leerlingen lopen met de hand omhoog door de klas. Op teken van de leerkracht vormen zij tweetallen en bespreken de opdracht.

Tafelrondje per Tweetal:

De kinderen zitten aan de tafel en werken samen met een "maatje" aan de opdracht. Om de beurt noteren ze (zonder overleg) een antwoord op één werkblad.

Tweegesprek Op Tijd:

In tweetallen vertellen kinderen wat ze weten/denken over een vraag. De leerkracht zegt hoelang ieder mag praten.

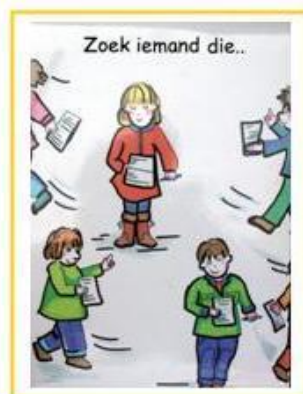
TweetalCoach:

De leerkracht geeft een opdracht. Om de beurt werken "maatjes" op één werkblad, waarbij de één de ander mag helpen (indien nodig) en bevestigen.

Zoek De Valse:

Er zijn drie stellingen. Twee zijn er waar, één niet "de Valse". Zonder overleg bepaalt ieder kind welke "de Valse" is. Daarna volgt overleg en proberen ze het eens te worden.

Zoek Iemand Die:

De kinderen lopen met werkblad door de klas. Ze stellen elkaar ieder één vraag, waarop de ander antwoord geeft. De vragensteller noteert het antwoord. De ander controleert en tekent af.

TEAMS

Kinderen zitten in alle groepen in teams. Een team bestaat meestal uit vier

personen. De leerlingen die direct naast elkaar zitten, zijn de "schoudermaatjes" en de leerlingen die tegenover elkaar zitten, worden de "oogmaatjes" genoemd.

In de kleutergroepen zitten de kinderen in grotere teams. Tijdens coöperatieve momenten wordt ook daar meestal in groepjes van vier gewerkt.

Waarom teams?

... omdat:

- twee meer weten dan één en twee ook meer kunnen dan één,
- je in een team gebruik kunt maken van elkaars sterke kanten,
- je daar zelfvertrouwen door krijgt,
- je in een team goed leert samenwerken,
- je door die ervaringen steeds meer gemotiveerd raakt,
- je in een kleinere groep jezelf vaak veiliger voelt.

Teams wisselen om de 6 weken, zodat zoveel mogelijk kinderen met elkaar in contact komen en leren samenwerken.

KLAS- EN TEAMBOUWERS

Je herkent een Klasbouwer aan de vorm: kinderen moeten van hun stoel af om hun klasgenoten te ontmoeten. De relaties tussen klasgenoten worden verstevigd. Er vinden veel wisselende contacten plaats. Iedereen kan mee doen omdat het niet gekoppeld is aan de leerstof.

Teambouwers vinden altijd plaats in het team, dus veelal aan de groepstafel. Het is bij de teambouwers de bedoeling dat je je teamleden beter leert kennen in hun gedachten, gevoelens, ideeën, mogelijkheden, capaciteiten, etc. Ook hier staat de leerstof niet centraal.

STILTESIGNAAL

In alle groepen wordt gebruik gemaakt van het stiltesignaal: de leerkracht staat met de hand omhoog en de leerlingen volgen zijn/haar voorbeeld. Op die manier is de groep snel rustig, zonder dat de leerkracht de stem hoeft te verheffen.

Een volgende opdracht kan dan gegeven worden. Ook bij schoolactiviteiten, waarbij alle groepen aanwezig zijn, werkt dit geweldig.

T-KAART

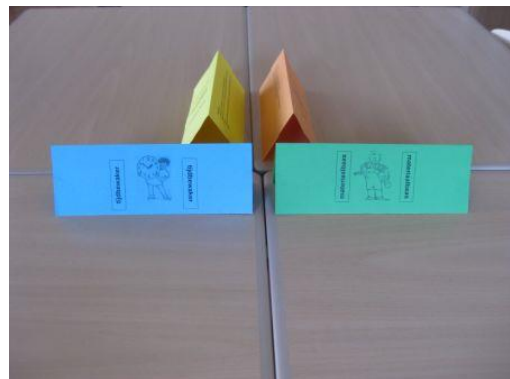
De T-Kaart wordt ingezet om sociale vaardigheden en samenwerkingsvaardigheden aan te leren. Samen met de kinderen wordt de T-kaart ingevuld. De kaart is verdeeld in twee vakken. In het ene vak wordt aangegeven welk gedrag je wilt "zien" en in het andere vak staat wat je wilt "horen". Tijdens allerlei lessen staan zo een aantal aandachtspunten gedurende langere tijd centraal.

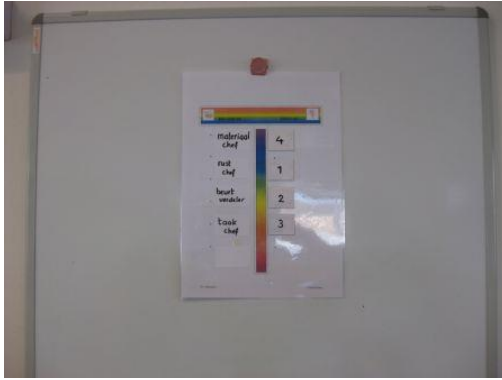
SOCIALE ROLLEN

Wat is een sociale rol?

Sociale rollen zijn in feite taken die leerlingen tijdelijk krijgen. De leerkracht kiest de rollen uit die het best bij de leertaak passen en verdeelt deze onder de leden van elk team. Het team bestaat, in de meeste gevallen, uit een groepje van vier leerlingen.

Enkele voorbeelden van rollen zijn: Taakchef, Rustchef, Aanmoediger, Materiaalchef, Verslaggever e.d. De leerlingen worden door het gebruik van de rollen medeverantwoordelijk gemaakt voor hun eigen leerproces en voor een goed verloop van de samenwerking. De leerlingen nemen niet de rol van de leerkracht over, maar leveren een eigen bijdrage. Na uitvoering van de taak volgt een evaluatie door leerkracht en leerlingen. Dit kan op verschillende manieren gebeuren.

Wanneer maken we gebruik van sociale rollen?

Sociale rollen hebben het meeste nut als de taak ongestructureerd is, dat wil zeggen: als het team een taak krijgt waarbij niet precies verteld wordt hoe ze deze opdracht moeten aanpakken. Als de taak weinig of geen structuur bevat, helpen sociale rollen de leerlingen om niet

afgeleid te worden en om op effectieve wijze samen te werken. Als elke leerling een eigen rol heeft, is de kans groter dat alle teamgenoten meewerken aan de activiteit en dat er sprake is van gelijke deelname.

Een voorbeeld:

Rollen zijn belangrijk als teams met taken aan de slag gaan. Als er geen rollen worden

toebedeeld, krijgen teams bij een interessante of uitdagende taak vaak te maken met één of twee leerlingen die het meest aan het woord zijn. Het is de taak van de Beurtverdeler om ervoor te zorgen dat alle teamgenoten een beurt krijgen. De Aanmoediger motiveert het team en spoort iedereen aan om goed mee te doen. De Rustchef zorgt ervoor dat het team zachtjes praat en anderen niet stoort. De Verslaggever

schrijft de beslissingen en antwoorden van het team op.

Geheugensteuntjes:

Regelmatig wordt er van rollen gewisseld. Om dit snel te laten verlopen kunnen we gebruik maken van hulpmiddelen bv. Rollenkaarten. Op de kaart staat de naam van de rol en eventueel een aantal aanwijzingen voor de leerling. Als leerlingen een bepaalde rol krijgen toebedeeld, kunnen ze de daarbij behorende kaart op hun tafel leggen. Ook kan er voor gekozen worden om de taakrollen op een andere manier aan te geven.